

Staben

STOCKHOLMS SOCIALTJÄNST-
FÖRVALTNING

Handläggare: Tina Heinsoo, 508 25 602
Krister Eriksson, 508 25 567

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2006-03-03

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

060321

DNR 106-720/2005

Till
Socialtjänstnämnden

**Yttrande över motion av Kristina Axén Olin och Peter Lundén-
Welden (m) om omsorgen om funktionshindrade**
(1 bilaga)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på motion om omsorgen om de funktionshindrade av Kristina Axén Olin och Peter Lundén -Welden (m)

Dag Helin

Vera Josefsson

Sammanfattning

I motionen föreslås bl a att valfrihetssystemet för funktionshindrade bör omfatta även särskilda boenden, att informationen till målgruppen utvecklas och att omsorgen om funktionshindrade centraliseras. För psykiskt funktionshindrade behöver samverkan mellan kommun och landsting förbättras och som ett led i detta föreslås att ett gemensamt vårdutskott under socialtjänstnämnden utreds. Vidare föreslås att det ekonomiska ansvaret för LSS verksamheterna överförs till staten.

Förvaltningen tillstyrker i allt väsentligt motionärernas synpunkter vad gäller frihet för den enskilda att välja bland de insatser som erbjuds. Valfriheten är redan idag långt utbyggd för flera slag av insatser men begränsas för andra, exempelvis boenden, av bristan-

de tillgång på dessa. Förvaltningen bedömer att utbyggnaden av bostäder med särskild service måste fortsätta och att en samordnad planering av utbyggnad är angelägen. Förvaltningen är överens med motionärerna om att stadens IT-system behöver utvecklas så att medborgarna på ett enkelt sätt kan få information om utbudet. Likaså är det viktigt med den enskildes rätt till likställighet vid utredningar och beslut inom staden. Samarbetet mellan kommun och landsting utvecklas successivt när det gäller stödet till psykiskt funktionshindrade. För närvarande pågår ett stort antal projekt som förväntas visa på nya vägar och metoder att utveckla samarbetet. Förutsättningarna för ett gemensamt vårdutskott behöver utredas noggrant innan en eventuell översyn kan påbörjas.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats vid socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat rubricerad motion från Kristina Axén Olin och Peter Lundén -Welden (m) för yttrande till socialtjänstnämnden, stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Katarina-Sofia och Liljeholmen samt till kommunstyrelsens handikappråd.

Motionen

Motionärerna anser att valfrihetssystemet för funktionshindrade bör byggas ut att omfatta även särskilda boenden. Full etableringsfrihet bör skapas på lika villkor för kommunala och enskilt drivna alternativ. Staden bör utveckla informationen om befintliga verksamheter och deras kvalitet. Vidare föreslås, för att uppnå lika behandling och att fritt välja utbud inom staden, att ansvaret för omsorgen om funktionshindrade centraliseras till stadsövergripande nivå. Motionärerna föreslår att en tidsplan för utbyggnaden av särskilda boenden tas fram liksom att frågor om tillgänglighet bevakas i stadens planering av bostadsområden. När det gäller psykiskt funktionshindrade föreslås samverkan i större grad mellan staden och landstinget för ett helhetsansvar i stödet till målgruppen. Som ett första steg föreslås att man utreder inrättande av ett gemensamt vårdutskott under socialtjänstnämnden för att utveckla samarbetet. Slutligen föreslås att det ekonomiska ansvaret för LSS verksamheter överförs till staten och att ett statligt pengsystem för LSS införs.

Förvaltningens synpunkter

Socialtjänstförvaltningen anser att det är oerhört viktigt att allt arbete med funktionshindrade utgår från den enskildes behov och att bemötandet sker med respekt för den enskildes önskan. Detta synsätt finns i lagstiftningen och betonas i stadens riktlinjer för verksamheterna.

Valfrihetssystem

Införandet av kundval år 2002 inom delar av äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade innebar för funktionshindrade att man idag kan välja utförare inom hemtjänst, ledsagning och avlösning.

I utredningen "Lägesrapport från valfrihetsutredningen", som redovisades i samband med majoritetsskiftet hösten 2002, behandlas möjligheterna och förutsättningarna att stimulera privata aktörer att t ex bygga och driva gruppboendestäder för personer med utvecklingsstörning.

Utredningen konstaterar att de förslag som redovisas inte kommer att ge önskvärd valfrihet på kort sikt. En anledning till detta är den brist som finns när det gäller gruppboendestäder för vuxna. I staden har avsatts särskilda medel för att stimulera utbyggnad av bostäder med särskild service. I rapporten föreslås att samma förutsättningar ska råda för utbyggnad av gruppboendestäder i privat regi. Därmed skulle konkurrensneutralitet uppnås. Därutöver föreslås i rapporten att stadens egna boendeheter för funktionshindrade skulle kunna hyras ut till privata intressenter.

Det är förvaltningens uppfattning att ett införande av valfrihetssystem inom omsorgen om funktionshindrade till vissa delar skulle öka alternativen för den enskilde. Funktionshindrade har genom LSS laglig rätt att själva välja och påverka det stöd de får. En del insatser är också av den arten att full valfrihet redan råder. I "Lägesrapport från valfrihetsutredningen" konstateras, att av de insatser som ges enligt LSS, förutom ledsagning och avlösning som redan finns i kundvalet, kan ytterligare fyra insatser införas i ett valfrihetssystem:

- korttidsvistelse i form av korttidshem och lägervistelse
- bostad med särskild service för barn och ungdom
- bostad med särskild service för vuxna
- daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder

Om antalet korttidshem, gruppboendestäder och dagliga verksamheter skulle öka genom att fler privata aktörer etablerade sig, skulle naturligtvis valfriheten för den enskilde bli större. I dagsläget är detta inte möjligt vad gäller boendestäder med särskild service för vuxna eftersom tillgången till sådana boendestäder inte är tillräcklig.

Resterande insatser är av den arten att full valfrihet redan råder eller är av sådan utformning att de inte är lämpliga i ett valfrihetssystem. Dessa är: personlig assistans, biträde av kontaktperson, korttidsvistelse i form av stödfamilj, korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen och under lov samt familjehem.

Inom verksamheter för funktionshindrade har staden ramavtal med ett stort antal privata vårdgivare som tillhandahåller vård- och boendevalternativ av olika karaktär och innehåll. Därutöver finns en mängd verksamheter inom området som drivs i stadens egen regi, t.ex. av stadsdelsförvaltningarna. Syftet är att få tillgång till ett brett utbud som kan tillgodose så många olika individuella behov som möjligt.

Information och kvalitet

Förvaltningen delar motionärernas syn på att stadens IT-system behöver utvecklas så att medborgarna på ett enkelt sätt kan få information om utbudet. För stadens verksamheter finns fastställda krav på kvalitetssäkring. Vid upphandlingar av privata anordnare ställs kvalitetskrav. Det är viktigt att följa upp att kvaliteten upprätthålls i samtliga verksamheter. Förvaltningen anser att särskilda inspektörer skulle kunna bidra till kvalitetsuppföljningen. Socialtjänstnämnden har tidigare behandlat ett ärende om inrättande av inspektörer för funktionshinderområdet. Ärendet bereds f n inom stadsledningskontoret.

Lika behandling

Förvaltningen har ingen annan uppfattning än motionären när det gäller den enskildes rätt till likställighet vid utredningar och beslut inom staden. Ett bra verktyg för att nå likabehandling är de riktlinjer som utarbetats för handläggning av insatser inom funktionshinderområdet och utbildningarna kring dessa. En centralisering av omsorgerna om funktionshindrade skulle troligen stärka möjligheterna till likabehandling. Det bör dock understrykas att alla bedömningar är individuella. Genom en centralise-

ring går man också miste om den lokala förankringen och möjligheterna att samordna insatserna på ett bra sätt. Det kan gälla samordning med landstingets olika vårdgrenar samt andra verksamhetsområden inom stadsdelsförvaltningarna, t ex individ- och familjeomsorg.

Förvaltningen anser att det är viktigt att stadens utbud är till för alla oavsett var i staden personen bor. I betydligt fler fall skulle stadsdelsförvaltningar kunna samarbeta när det gäller uppbyggnad och utbud av verksamheter. T ex kan utbudet av sysselsättning/arbetsverksamheter utvecklas liksom den enskildes valmöjlighet av dessa förbättras.

Boende

Sedan år 2003 finns möjlighet för stadsdelsnämnderna att hos kommunstyrelsen söka stimulansbidrag till utbyggnad av bostäder med särskild service i form av gruppbo-städer eller servicebostäder. Samtliga ärenden ska passera genomförandegruppen för utbyggnad av bostäder med särskild service för funktionshindrade.

”Plan för utbyggnad av bostäder med särskild service”, som godkändes av kommunfullmäktige 2001 omfattar bedömning av utbyggnadsbehov fram till år 2006. I planen anges behov av utbyggnad med 410 lägenheter i gruppbo-städer för personkrets 1 och 2 LSS. De inventeringar som gjorts av bostadsbehov hos psykiskt funktionshindrade, visar att ca 400 personer sett över en treårsperiod har behov av någon form av särskilt boende eller stödboende. I antalet ingår personer som idag finns på sjukhem eller HVB och som bedöms behöva annat boende.

Förvaltningen anser att det är viktigt att kontinuerligt studera behovet av boenden som underlag för planering av utbyggnad. Under hösten 2005 gjordes en ny genomgång av behovet av bostäder med särskild service för LSS personkrets. Den visar på ett omedelbart behov för ca 220 personer och ett behov inom 2-3 år för ca 235 personer. Förvaltningen bearbetar materialet. Under 2006 ska, i kartläggningen av personer med psykiska funktionshinder, särskilt belysas behovet av olika boendeformer.

Under perioden 2001 – 2005 har tillkommit ca 320 nya boenden. I lägesrapporten från genomförandegruppens arbete under 2005 framfördes att utbyggnaden av bostäder med särskild service är till stor del beroende av den bostadsproduktion som sker i staden. Det innebär att om byggplaner fördröjs eller ändras och tas bort, förändras också utbyggnaden av bostäder med särskild service.

Om de planerade bostadsprojekten följer den tidplan som finns, beräknas ytterligare ca 340 nya lägenheter stå klara under 2006 och 2007. I planeringslistan finns för närvarande ca 150 nya lägenheter åren 2008-2009. De planerade lägenheterna är både gruppbo-städer och servicebostäder och andra stödboendeformer. Om samtliga dessa skulle kunna tas i bruk återstår fortfarande ett behov av ytterligare ca 300 lägenheter i olika former av särskilt boende. Förvaltningen anser därför att det är viktigt att staden fortsatt har en hög planeringsnivå.

Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt att samordna planering och utbyggnad i staden, där ett starkare stöd på stadsövergripande nivå kan komma behövas för att klara utbyggnadsbehovet. I budget 2006 ges kommunstyrelsen bl a i uppdrag att se över genomförandegruppernas ansvar och organisation samt att inleda en utredning om ett stadsövergripande datasystem för hantering av särskilda boendeformer.

Psyiskt funktionshindrade

Stadens stöd till psykiskt funktionshindrade behöver utvecklas vad avser det kommunala ansvaret såsom boende, sysselsättning. Eftersom det i flera fall behövs fungerande samverkan med andra, är det också viktigt att landstingets psykiatri och andra vårdgrenar, försäkringskassa och arbetsmarknadsmyndigheter tar sitt ansvar för utvecklingen.

För att förbättra samarbetet, har staden och landstinget träffat en överenskommelse om stöd till psykiskt funktionshindrade med eller utan beroendeproblematik. I denna regleras olika frågor kring ansvars- och kostnadsfördelning samt rutiner för vårdplanering m m. För stöd till barn och ungdomar finns en överenskommelse, BUS, som reglerar samverkan mellan kommunerna och landstinget.

Med stöd av de sk Miltonpengarna har olika samverkansprojekt startats mellan stadens socialtjänst och landstingets psykiatri och beroendevård. Därutöver pågår flera verksamheter med stöd av medel från stadens kompetensfond. Dessa syftar till att förbättra stödet till psykiskt funktionshindrade och att höja kompetensen hos stadens personal.

Gemensamt vårdutskott

Socialtjänstförvaltningen anser att det finns frågor som måste utredas innan gemensamt huvudmannaskap införs för t ex insatser till psykiskt funktionshindrade. Det gäller bl a former för behörighet och befogenheter, ansvarsfördelning, finansieringsfrågor såsom respektive huvudmans andel av kostnaderna och resursöverföring, budgetprocess och arbetsgivarfrågor. Förvaltningen ställer sig inte negativ till att medverka i en översyn, som kan leda till förbättrat och samlat stöd till psykiskt funktionshindrade, men anser att frågan först behöver förankras i stadens organisation.

Bilaga:

”Omsorgen om de funktionshindrade”

motion av Kristina Axén Olin och Peter Lundén-Welden (m)